

UNIVERZA V MARIBORU
PRAVNA FAKULTETA

TAMARA BUBNJAR

PRAVICA OTROKA DO ZASEBNOSTI

Diplomsko delo

Maribor, 2016

UNIVERZA V MARIBORU
PRAVNA FAKULTETA

PRAVICA OTROKA DO ZASEBNOSTI
THE CHILD'S RIGHT TO PRIVACY

Diplomsko delo

Študentka: Tamara Bubnjar

Številka indeksa: 71171752

Študijski program: UNI-B1-PRAVO

Mentor: izr.prof. dr. Suzana Kraljić

Maribor, september 2016

ZAHVALA

*Ob zaključku študija se želim zahvaliti staršema,
ki sta mi tekom celotnega študija in pisanju diplomske naloge stala ob
strani, me nesebično podpirala in vzpodbujala!*

Hvala, ker sta verjela vame!

Iz srca se tudi zahvaljujem dr. Suzani Kraljić, ki mi je s strokovno

pomočjo

in koristnimi nasveti pomagala pri pisanju diplomske naloge.

POVZETEK

Diplomsko delo obravnava problematiko pravice do zasebnosti, zlasti kako se pravica do zasebnosti kaže pri otroku. Podrobneje je predstavljena pravica otroka do zasebnosti, ki jo ima v razmerju starši – otrok in šola – otrok, predstavljeno je tudi stališče kako se omenjena pravica kaže tudi v medicini. Med razmerjema starši – otrok in šola – otrok pogosto prihaja do kršitev otrokove zasebnosti, kadar starši in tudi šola preveč avtoritativno izvajajo svojo pravico do varnosti in nadzora otroka, svoja dejanja pa opravičujejo z dejstvom, da delujejo le v korist otroka. Ozreti se je potrebno tudi na odnos med otrokom in zdravnikom, torej kje je meja med otrokovim samostojnim odločanjem in zasebnostjo ter od katerega trenutka naprej prevzamejo to vlogo starši oz. skrbniki.

Opredeljena je pravica do zasebnosti v splošnem pomenu in tudi kakšna je pravica otroka do zasebnosti.

Otroku tako kot odraslemu človeku pripadajo vse človekove pravice in temeljne svoboščine, zato mu tudi pripada pravica do zasebnosti. Zaradi otrokove duševne in tudi telesne nezrelosti mu je potrebno nuditi posebno zaščito in skrb, da ne pride do kršitev njegovih pravic.

Da lažje razumemo pomen otroka in njegovih pravic, je v diplomskem delu pojasnjen tudi pojem otroka. V delu me je zlasti zanimala pravica otroka do zasebnosti glede na razmerje do staršev. Poskušala sem ugotoviti kje je tista ločnica, ki loči otrokovo pravico do zasebnosti in pravico starša da skrbi za otrokovo korist in varnost. Opisala sem tudi, kakšno vlogo ima šola pri izvajanju svoje dolžnosti, da skrbi za otrokove koristi in kako se to odraža na otrokovi pravici do zasebnosti.

Navedeni so vsi najpomembnejši dokumenti, tako na mednarodni ravni, kot tudi v nacionalni zakonodaji. Prav tako sem uvrstila pravico do zasebnosti v primeru njene kršitve v okvir civilnopravnega varstva in kazenskopravnega varstva.

Ključne besede: otrok, pravica do zasebnosti, otrokove pravice, starši, šola, poslovna sposobnost, pravdna sposobnost, sodno varstvo, pravni okvir.

ABSTRACT

The thesis deals with the issue of the right to privacy, particularly how the right to privacy is reflected in the child. More information is presented to the child's right to privacy, which is the ratio parents - children and school - children presented also view how that discretion is also reflected in medicine. Ratios between parents - children and school - children often leads to violations of children's privacy when parents and the school too authoritarian exercise their right to security and control of the child, however, justify their actions by the fact that they operate only in the interests of the child. It is necessary to look at the relationship between the child and the doctor, so where is the boundary between the child's privacy and autonomy of decision and from which moment on, undertake this role of parents or. administrators.

It defined the right to privacy in a general sense and also what it is the child's right to privacy.

Child-like adult humans belong to all human rights and fundamental freedoms, which is why it also belongs to the right to privacy. Due to the child's mental and physical immaturity it is necessary to provide special protection and care to avoid any violation of his rights.

To better understand the importance of children and their rights, the thesis explains the concept of the child. In the work I was particularly interested in the child's right to privacy with regard to the relationship with their parents. I tried to find out where is the one dividing line that separates the child's right to privacy and the right of parents to care for the child's interests and security. I described the role of the school in carrying out its duty to care for the interests of the child and how that reflects on the child's right to privacy.

Those are all the most important documents, both at the international level, as well as in national legislation. I also ranks right to privacy in the case of its infringement in the context of civil protection and protection under criminal law.

Keywords: children, the right to privacy, the rights of the child, parents, capacity to contract, the legal protection, legal framework.

Kazalo

1. UVOD	6
1.1. Opredelitev teme	6
1.2. Cilji in teze	8
1.3. Predpostavke in omejitve.....	10
1.4. Predvidene metode dela	11
2. PRAVICA OTROKA DO ZASEBNOSTI	11
2.1. Splošno o pravici do zasebnosti	12
2.2. Pojem otroka in otrokove pravice do zasebnosti.....	14
2.3. Pravica otroka do zasebnosti v razmerju otrok – starši	15
2.4. Pravica otroka do zasebnosti v razmerju otrok – šola.....	17
2.5. Pravica otroka do zasebnosti v medicini	21
3. PRAVICA DO ZASEBNOSTI V PRAVNEM OKVIRJU	23
3.1. Mednarodnopravna ureditev	24
3.1.1. Evropska konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah	24
3.1.2. Splošna deklaracija človekovih pravic	25
3.1.3. Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah.....	26
3.2. USTAVNA UREDITEV V REPUBLIKI SLOVENIJI	27
4 PRAVNO VARSTVO OTROKOVE PRAVICE DO ZASEBNOSTI.....	28
4.1. Splošno o poslovni in pravdni sposobnosti otroka.....	29
4.2. Civilnopravno varstvo	30
4.3. Kazenskopravno varstvo.....	32
5. SKLEP	34
6. LITERATURA IN VIRI	37
6.1. LITERATURA.....	37
6.2. PRAVNI VIRI:	38
6.3. INTERNETNI VIRI:.....	38

1. UVOD

1.1. Opredelitev teme

Pravica do zasebnosti oziroma angloameriška inačica *Right to privacy*, v francoskem pravu največkrat imenovana »pravica do spoštovanja zasebnega življenja« - *droit au respect de la vie privée* ter v nemški pravni terminologiji poimenovana *Recht auf Privatheit*, je elementarna človekova pravica – tako mednarodna, kot ustavna pravica, javnopravnega značaja ter osebna pravica, civilnopravnega značaja, kot ena izmed nepogrešljivih elementov človekove eksistence, ki varuje človeka pred državno oblastjo, javnostjo in drugimi posamezniki, je pravica biti sam z *minimumom posegov v odločitveno, duševno, prostorsko in informacijsko zasebnost*.¹ Pravica do zasebnosti kot človekova pravica, ki ima sicer absolutni značaj, kar pomeni da deluje proti vsem, in sicer proti državnim organom kakor tudi nasproti tretjim osebam. Absolutnost značaja ima namreč relativen pomen, saj pravica res deluje nasproti vsakogar, vendar pa glede tega obstajajo tudi določene omejitve. Ustavno sodišče (v nadaljevanju US) pravico do zasebnosti ni opredelilo kot absolutno pravico, saj je omejena z varstvom pravic in koristi drugih ter z vedenjem posameznika v javnosti. Človek se namreč kot družbeno bitje, ki nenehno prihaja v stik z drugimi ljudmi, ne more povsem izogniti temu, da se iz raznih vzrokov in nagibov tudi drugi zanimajo zanj in za njegovo zasebno življenje.² Kako se pa pravica do zasebnosti kaže pri otrocih? To je vprašanje, ki se v današnji družbi pojavlja ne malokrat, saj živimo v času polnem tehnologije in tempiranega življenja in velikokrat že majhno dejanje pomeni poseg v posameznikovo zasebnost, med katerimi so tudi otroci. Kot temeljni predpis za pravice otrok nam služi Ustava Republike Slovenije³ (v nadaljevanju URS), ki v svojem 56. členu določa:

»Otroci uživajo posebno varstvo in skrb. Človekove pravice in temeljne svoboščine uživajo otroci v skladu s svojo starostjo in zrelostjo.

Otrokom se zagotavlja posebno varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem. Takšno varstvo ureja zakon.

Otroci in mladoletniki, za katere starši ne skrbijo, ki nimajo staršev ali so brez ustrezne družinske oskrbe, uživajo posebno varstvo države. Njihov položaj ureja zakon.«

---

¹ Lampe, Sistem pravice do zasebnosti, 2004, str. 42.

² Odločba US, št. Up-50/99, dostopno na: <http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US20499>, obiskano 21. 09. 2016.

³ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/03, 69/04, 68/06 in 47/13.

Otrok torej že z rojstvom pridobi določene pravice, med katerimi je tudi pravica do zasebnosti, ki raste sorazmerno z otrokovim razvojem in starostjo. Bolj kot otrok odrašča, bolj se kažejo njegove pravice, ki se jih tudi sam vedno bolj zaveda. Otrok je nosilec vseh temeljnih svoboščin in pravic kot subjekt in ne objekt.

Potrebno je upoštevati tudi Konvencijo o otrokovih pravicah⁴ (v nadaljevanju KOP), saj je država članica KOP in njena naloga je zlasti, da z ustreznimi ukrepi zagotavlja varstvo otrokovih pravic. V 16. členu KOP je določeno:

»1. Noben otrok ne sme biti izpostavljen samovoljnemu ali nezakonitemu vmešavanju v njegovo zasebno življenje, družino, dom ali dopisovanje, niti nezakonitim napadom za njegovo čast in ugled.

2. Otrok ima pravico do zakonitega varstva proti takšnemu vmešavanju ali napadom.«

Mednarodna zakonodaja prav tako skrbi za to, da so pravice otroka zagotovljene na mednarodno pravni ravni. Otroku je zagotovljena varnost pred vmešavanjem drugih v njegovo zasebno sfero v katero sodi tudi družina. Nesporno velja, da gre za poseg v njegovo zasebnost, če se posega v družinska razmerja, katerih del predstavlja tudi otrok. Starši v želji po zaščiti svojega otroka nemalokrat posegajo po njegovi zasebnosti, bodisi v preverjanju računalnika, telefona, preverjanja dopisovanja preko družbenih omrežij, ki so zlasti v današnjem času zelo aktualna, rezultat tega pa je upor otroka in pričetek skrivanja določenih stvari ali dejavnosti, v želji, da se zaščiti njegova pravica do zasebnosti.

V diplomskem delu je še posebej opredeljena pravica otroka do zasebnosti ter v kakšnem razmerju se ta pravica pojavi v odnosu med otroci in starši ter otroci in šolo ter kako se kaže ta pravica v medicini. Staršem se velikokrat zdi, da vpogled v otrokovo šolsko torbo ali nenadno odpiranje vrat v otrokovo sobo ni vdor v zasebnost, medtem ko so otroci popolnoma drugačnega mnenja in se jim zdi takšno ravnanje staršev popolni vdor v zasebnost. Ločnica med vdorom v zasebnost in pravico starša do nadzora otroka je zelo zamegljena, zato sem poskušala v diplomskem delu najti nekakšno ločnico, ki nam bo ponazarjala, do katere mere je to poseg v otrokovo zasebnost in od katere mere najprej je to pravica staršev do otrokovega nadzora. Starši namreč pogosto svoja dejanja opravičujejo z dejstvom, da želijo za svojega otroka le najboljše, pri tem pa velikokrat prezrejo otrokova čustva, kako se on počuti, ko mu starš npr. nenapovedano vstopi v sobo. Otrokova soba otroku predstavlja nekakšen kotiček

---

⁴ Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah, Ur. l. SFRJ št. 15/90 in Ur. l. RS-MP št. 9/92.

zasebnosti, v katerem se počuti varno in vsako vmešavanje v njegovo zasebno življenje pomeni poseg v pravico do zasebnosti.

Pravico otroka do zasebnosti je danes in tudi nekoč je veljalo enako, zelo težko uresničevati. Šola ima enako kot starši nalogo varovati koristi otroka in da ne pride do posegov v zasebnost otroka je potrebno obojestransko sodelovanje. Strogo zavarovana zasebnost otroka bi lahko staršem onemogočala izvrševanje roditeljske pravice in s tem varovanje otrokove koristi. S popolno prepovedjo šoli posegati v zasebnost otroka in njegovih staršev bi tudi šoli onemogočali ali vsaj znatno oteževali varovanje otrokove koristi.⁵

1.2. Cilji in teze

Namen diplomskega dela je predstaviti pravico otroka do zasebnosti, ki mu pripada, saj so tudi otroci subjekti in nosilci vseh temeljnih človekovih pravic in svoboščin, med katere spada tudi pravica do zasebnosti. V diplomskem delu bo ponazorjeno, kako se ta pravica uveljavlja v razmerju med otroci in straši in kako v razmerju otroci in šola. Skupna lastnost teh razmerij je, da skušajo zavarovati in upoštevati koristi otroka ter v sodelovanju z njimi upoštevati otrokovo zasebnost in mu pomagajo varovati njegove (otrokove) pravice. Otrok se po duševnem razvoju bistveno razlikuje od odraslega človeka, saj popolnoma drugače dojema stvari in okolico okoli sebe kot odrasel človek. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih⁶ (v nadaljevanju ZZZDR) sicer določa starostno mejo, pri nas je to 18 let, po kateri bi naj bil otrok sposoben razumeti posledice svojih dejanj, vendar je ta zrelost odvisna od vsakega konkretnega primera posebej. Vemo, da nekateri otroci s polnoletnostjo še niso sposobni razumeti posledic svojega dejanja, bodisi zaradi duševne motnje, zaostalosti v razvoju ali povsem drugačnih razlogov. Sama stojim na stališču, da je otrokovo zrelost in sposobnost razumeti pomen svojih dejanj, potrebno presojati na podlagi vsakega primera posebej. Otroci namreč živijo v različnih okoliščinah, v različnih družinah, obkroženi so z različnimi vrstniki, tudi vzgoja vsakega otroka je različna... in vse to pripomore k temu, da otrok v različnih okoliščinah doseže različne stopnje razvoja.

Pravica do zasebnosti se kaže tudi v zdravstvu, v razmerju otrok kot pacient in zdravnik. Ravno njuno razmerje je tisto, ki da otroku tisti občutek zasebnosti, da se lahko z zdravnikom

---

⁵ Novak, šola in otrokov pravice, 2004, str. 250.

⁶ Uradni list SRS, št. 15/76, 30/86, 1/89, 14/89, Ur. l. RS, št. 13/94, 82/94, 29/95, 26/99, 60/99, 70/00, 64/01, 110/02, 42/03, 16/04, 69/04, 101/07, 122/07).

pogovori o svojih morebitnih težavah, bodisi zdravstvenih ali katerih drugih brez, da bi za to morali izvedeti starši. Seveda je tukaj potrebno upoštevati različna starostna obdobja, ki so določena z Zakonom o pacientovih pravicah⁷ (v nadaljevanju ZPacP). ZPacP v svojem drugem odstavku 35. člena določa starostno mejo za samostojno odločanje 15 let starosti.

Ta meja ni strogo določena, saj se lahko zdravnik po posvetu staršev oziroma skrbnikov in na podlagi lastne presoje glede otrokove zrelosti presodi, da se je otrok sposoben sam odločiti. Osebno se bolj strinjam s tem, da zdravnik po lastni presoji oceni, glede na otrokovo zrelost, ali je sposoben se samostojno odločiti ali je za to potrebna odločitev staršev oz. skrbnikov.

Prav tako je naslednji cilj diplomskega dela uvrstitev pravice do zasebnosti otroka v pravni okvir. Pravica do zasebnosti je skozi čas izredno pridobivala na pomenu in danes je takšnega pomena, da je inkorporirana v mednarodne in nacionalne pravne predpise. Na mednarodni ravni je varovana s konvencijami, ki jih sprejele Organizacije Združenih narodov (OZN) in Sveta Evrope. Najpomembnejša med njimi je KOP, ki jo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov 20. novembra 1989, veljati pa je pričela 2. septembra 1990. Med najpomembnejši prav tako sodita tudi Splošna deklaracija človekovih pravic, ki jo je sprejela in razglasila Generalna skupščina Združenih narodov 10. decembra 1948 in Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščinah⁸ (v nadaljevanju EKČP) ki je bila sprejeta leta 1950, v veljavo je stopila tri leta kasneje. Slovenija jo je ratificirala leta 1994.

Kot tretji cilj diplomskega dela je bil, kako pravico otroka do zasebnosti pravno varovati. Posamezniki imamo pravno varstvo nad določeno pravico, če je ta zapisana v zakonu. Bistveno za pravico do zasebnosti je, da je pravno zavarovana. V primeru kršitve zasebnosti posameznika, so pomembna sredstva, ki jih ima na voljo. Pri varstvu pravic otrok je bolj kot odškodnina pomembno takojšnje prenehanje s kršitvijo.

Otroci praviloma pridobijo popolno poslovno sposobnost z dopolnjenim osemnajstim letom, vendar je ta predpostavka relativna, saj nekateri otroci pridobijo popolno poslovno sposobnost že pred dopolnjenim osemnajstim letom starosti, če postanejo roditelji ali sklenejo zakonsko zvezo in tako odloči sodišče po posvetu s centrom za socialno delo. Do otroke popolne poslovne sposobnosti otroka zastopajo starši. Nekateri otroci lahko pridobijo tudi delno

---

⁷ Uradni list. RS, št. 15/2008.

⁸ Uradni RS-MP, št. 3-20/94 (RS 11/94).

poslovno sposobnost, kar pomeni, da lahko določene pravne posle sklepajo že z dopolnjenim 15. letom starosti.

Pravdno sposobnost – torej sposobnost samostojno opravljati procesna dejanja je vezana na poslovno sposobnost. Starši otroka do dopolnjenega osemnajstega leta starosti praviloma zastopajo v vseh civilnih zadevah. V tem poglavju se bom osredotočila zlasti na civilnopravno varstvo in kazenskopravno varstvo.

V okviru civilnopravnega varstva pri posegu v zasebnost najpogosteje nastane nepremoženjska škoda, ki se zlasti kaže v psihičnem stanju otroka, ki je lahko prizadet bodisi s strani staršev bodisi s strani šole. Poseg v njegovo zasebnost in posledica, ki se kaže v otrokovem psihičnem stanju, je prav tako lahko povzročen s strani njegovih vrstnikov ali prijateljev.

Kazenskopravno varstvo pa je predvideno v Kazenskem zakoniku⁹ (v nadaljevanju KZ-1-UPB2) in sicer v šestnajstem poglavju, kjer so navedena kazniva dejanja zoper človekove pravice in svoboščine. V KZ-1-UPB2 (131. člen) so navedene denarne kazni kakor tudi kazen zapora do enega leta za poseg v zasebnost. Kadar pa poseg v zasebnost stori uradna oseba, se jo lahko kaznuje z zaporom do treh let.

1.3. Predpostavke in omejitve

V diplomskem delu predpostavljam, da tudi otroku pripada pravica do zasebnosti, saj je tudi otrok subjekt pravic. Predpostavljam, da se varstvo otrokove zasebnosti razlikuje doma in v šoli, torej v razmerju otrok – starši in otrok – šola. Tudi pri pravici do zasebnosti je treba upoštevati razmerje med pravico posameznika in interesom družbene skupnosti. Šola mora določeno zasebnost otroka varovati tudi pred njegovimi starši in ostalimi učenci. Po drugi strani pa so starši tisti, ki se morajo truditi prizadevati, da dobijo dovolj informacij s strani šole o učni uspešnosti otroka, o njegovih pomembnejših problemih v šoli. Šola se je zavezana pri dajanju informacij staršem omejitvi zgolj na tiste informacije, ki jih deli v obliki spričeval ob zaključku šolskega leta ali semestra oz. konference. Problem med starši in šolo se pojavi takrat, kadar želijo starši pogledati ocene otroka, ki pa je že polnoleten ali pa želijo preveriti ali je njihov polnoletni otrok sploh vpisan v šolo. Tukaj pride do kolizije med pravico

---

⁹ Uradni list RS, št. 50/2012.

polnoletnega otroka do zasebnosti nasproti staršem ki želijo videti otrokove ocene in pravico staršev do otrokove koristi. Omejila sem se zlasti na pravico do zasebnosti, ostale pravice sem po potrebi na kratko predstavila.

1.4. Predvidene metode dela

V diplomskem delu sem se osredotočila na preučevanje obstoječe literature domačih in tujih avtorjev, obstoječe članke ter nacionalno in mednarodno zakonodajo. Osredotočila sem se zlasti na tiste mednarodne konvencije ki urejajo pravico do zasebnosti. Pri slovenski zakonodaji pa sem se osredotočila na URS, ZZZDR, KZ-1-UPB2, Zakon o pravnem postopku¹⁰ (v nadaljevanju ZPP) in vse akte, ki se nanašajo na pravico do zasebnosti.

2. PRAVICA OTROKA DO ZASEBNOSTI

Vsi otroci so ljudje in ljudem pripadajo vse človekove pravice in temeljne svoboščine. Iz tega lahko izhajamo, da so otroci nosilci vseh človekovih pravic in temeljih svoboščin. Tudi iz naše URS je razvidno varstvo otroka in njegove pravice, saj je v njenem 56. členu zapisano, da otroci uživajo posebno varstvo in skrb in mu pripadajo vse pravice in svoboščine v skladu s svojo zrelostjo in starostjo. Pravica do zasebnosti je zagotovo ena tistih pravic, ki je pomembna za njegov osebni razvoj, je pa tudi res, da se velikokrat na pravico otroka do zasebnosti ne gleda enako, kot na pravico do zasebnosti odraslega človeka. Interes posameznika po zasebnosti raste z osebnim duševnim razvojem, zato je različen od otroka do otroka celo pri isti starosti.¹¹ Otroci se namreč različno hitro duševno razvijajo in nekateri otroci so pri določeni starosti bolj duševno razviti od drugih, tako da tudi takrat ko otroci dopolnijo 18 let starosti, ni nujno, da so duševno popolnoma razviti. V nadaljevanju se bom zlasti opredelila do otrokove pravice zasebnosti v razmerju med starši in šolo, saj ravno v teh razmerjih najpogosteje pride do kršitve otrokove pravice do zasebnosti. Pomembno je tudi razmerje otrok – medicina, saj tudi to razmerje prihaja v stik s pravico do zasebnosti otroka pri njegovih odločitvah o morebitnih medicinskih posegih in zdravljenju, kjer je predvsem pomembna zrelost in razsodnost otroka pri odločitvah o zdravljenju. Mnogokrat tukaj

---

¹⁰ Uradni list RS, št. 73/07-UPB3.

¹¹ Novak, Šola in otrokove pravice, str. 249.

negativno vlogo igrajo starši v žejji pomagati svojemu otroku, ne da bi se pri tem ozrli na otroka, na njegovo pravico in tudi njega vključili v razpravo in odločanje.

2.1. Splošno o pravici do zasebnosti

Med prebiranjem tako domače, kot tudi tuje literature, sem želela priti do univerzalne definicije pojma pravica do zasebnosti. Ugotovila sem, da so vsi avtorji enotni glede tega, da je pravico do zasebnosti zaradi svoje kompleksnosti nemogoče natančno definirati. Vsak posameznik ima namreč različna pojmovanja o tem, kaj pravzaprav uvršča pod pravico do zasebnosti in si na ta način vsak sam ustvari neko subjektivno sliko o pravici do zasebnosti, ki se pa od posameznika do posameznika razlikuje. Pravica do zasebnosti je ena temeljnih človekovih pravic, ki je varovana v 35. členu URS, v katerem je zagotovljena nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic. Varovana je tudi v mednarodnih aktih, med drugim v 8. členu EKČP, po katerem ima vsak pravico do spoštovanja svojega osebnega in družinskega življenja, svojega doma in dopisovanja. Pravica do osebnega življenja obsega tudi pravico do skritosti osebnega življenja, torej pravico do varovanja podatkov o njem. Pravico do zasebnosti obravnavamo v dualističnem konceptu.¹² Je osebnostna pravica zasebnopravnega značaja, ki je varovana z instrumenti civilnega prava, ter kot človekovo pravico, javnopravnega značaja, ki je varovana z ustavo in mednarodnimi dokumenti.

URS vsebuje vrsto členov, ki se nanašajo na zasebno sfero in hkrati dovoljujejo zakonit poseg v posameznikovo zasebnost:

- 15. člen govori o uresničevanju in omejevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- 34. člen govori o pravici do osebnega dostojanstva in varnosti;
- 35. člen govori o varstvu pravi do zasebnosti in osebnostnih pravic;
- 36. člen govori o nedotakljivosti stanovanja;
- 37. člen govori o varstvu tajnosti pisem in občil;
- 38. člen govori o varstvu osebnih podatkov.

---

¹²Lovro Šturm, Komentar Ustave Republike Slovenije, 2002, str. 368.

Vsi našteti členi neposredno vplivajo na posameznikovo zasebnost v katero se ne sme poseči oziroma se sme poseči le toliko, da se lahko zavarujejo tudi pravice drugih posameznikov.

Clarke¹³ je mnenja, da ljudje pogosto mislijo o zasebnosti, kot o neke vrste pravici, čeprav je koristneje misliti o zasebnosti kot o neke vrste stvari, ki jih je veliko in jih imajo ljudje radi. Zasebnost opredeljuje kot interes, da imajo posamezniki pri ohranjanju »osebni prostor« in sicer brez motenj s strani drugih ljudi in organizacij.

Deli jo na:

- Zasebnost telesa (pravica do opredelitve obveznega cepljenja, sterilizacije, dajanje telesnih tkiv in telesnih tekočin).
- Zasebnost obnašanja (nanaša se na vse vidike vedenja, še posebej pa na občutljive zadeve kot je spolnost, politična dejavnost, versko prepričanje).
- Zasebnost osebnega komuniciranja (posameznikov interes glede komunikacije z uporabo različnih medijev).
- Zasebnost osebnih podatkov ali informacijska zasebnost (zahteva posameznika, da osebni podatki niso avtomatsko na voljo organizacijam in drugim osebam, v kolikor pa so ti podatki posredovani mora imeti posameznik kontrolo nad podatki).¹⁴

Sodobna pravna teorija opredeljuje zasebnost kot področje delovanja posameznika, v katerega ne sme nihče posegati brez posebnega (zakonskega) pooblastila. Pravica do zasebnosti mu tako vzpostavlja krog intimnega lastnega delovanja, kjer sme z garancijo države sam odločati o tem, katere posege vanj bo dopustil.¹⁵ Treba je upoštevati dejstvo, da pravica do zasebnosti, čeprav predstavlja osebnostno pravico in ima absolutne učinke, vendarle omejena z varstvom pravic in koristi drugih in vedenjem posameznika v javnosti. Skozi zgodovino so se osebnostne pravice pogosto prekrivale s temeljnimi pravicami. Te se od osebnostnih razlikujejo, da varujejo posameznika pred samovoljnimi dejanji države in njenih organov.

---

¹³ Avstralski raziskovalec s področja elektronskega poslovanja, informacijske infrastrukture ter informacijske zasebnosti.

¹⁴ Clarke: Introduction to Dataveillance and Information Privacy, and Definitions of Terms, 2013, dostopno na: <http://www.rogerclarke.com/DV/Intro.html#Priv>, obiskano 11. 09. 2016.

¹⁵ Novak, Šola in otrokove pravice, str. 248-249.

2.2. Pojem otroka in otrokove pravice do zasebnosti

KOP v svojem 1. členu določa, da je otrok »človeško bitje, mlajše od 18 let, razen če zakon, ki se uporablja za otroka, določa, da se polnoletnost doseže že prej.« ZZZDR je bil usklajen s KOP ter prav tako postavil mejo polnoletnosti na 18 let, vendar pa kljub temu definicije otroka ne podaja. Definicijo otroka sem sicer zasledila v predlogu Družinskega zakonika, ki otroka opredeljuje kot osebo, ki še ni dopolnila 18 let, razen če je že prej pridobila popolno poslovno sposobnost.

Pogosto se postavlja vprašanje, ali postane otrok človeško bitje z rojstvom ali to postane že prej in kdaj prej? KOP sicer v preambuli govori o tem, da je otroku potrebno posebno varstvo in skrb, všteti ustrezno pravno varstvo tako pred rojstvom kot tudi po rojstvu. Ker je ugotovitev o potrebi ustreznega pravnega varstva otroka pred rojstvom vsebovana samo v preambuli KOP, ni pa izpeljana v njenem normativnem delu, je očitno, da se države, stranke KOP niso hotele vezati glede vprašanja, ali sploh in kakšno pravno varstvo naj zagotovijo nerojenemu otroku, torej zarodku ali plodu. Po našem pravu zarodek ali plod ne uživa pravnega varstva, to pridobi šele z rojstvom.¹⁶ ZZZDR pravnega statusa zarodka ne opredeljuje, saj je predpise, ki se nanašajo na otroka možno uporabiti šele po rojstvu otroka. Edini predpis, ki v našem pravu določa položaj zarodka je, Zakon o dedovanju¹⁷ (v nadaljevanju ZD), ki v svojem 125. členu določa, da otrok, ki je bil spočet ob uvedbi dedovanja, velja za rojenega, če se rodi živ. Države, ki imajo najstrožjo politiko do prekinitve nosečnosti so Portugalska, Španija, Irska, Ciper in Poljska. V teh državah je možen splav pod posebnimi pogoji, in sicer, da je ogroženo življenje nosečnice, njeno duševno in telesno zdravje. Prav tako ima pravico do splava ženska, ki je bila posiljena, in tiste, pri katerih obstaja nevarnost, da bi se otrok rodil z neozdravljivo boleznijo ali hudo deformacijo. Malta je država, kjer je splav celo prepovedan do te mere, da če se nosečnica samo posvetuje o možnosti prekinitve nosečnosti, je lahko obsojena na kazen zapora do treh let.¹⁸ Vseeno pa se je treba ravnati po splošnem načelu, uveljavljenem v sodobnih pravnih ureditvah, da se pridobi lastnost pravne osebe, to je sposobnost biti nosilec pravic in obveznosti z rojstvom.¹⁹

¹⁶ http://sodisce.si/znanje/sodna_praksa/visja_sodisca/2012032113063000/, obiskano 20. 09. 2016.

¹⁷ Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ in 31/13 – odl. US.

¹⁸ Pravica do splava v državah Evropske unije, 2007, dostopno na: <http://www.rtvsllo.si/svet/pravica-do-splava-v-drzavah-evropske-unije/66926>, obiskano 20. 09. 2016.

¹⁹ Odločba Višjega sodišča, VSC sklep Cp 80/2009, dostopno na: http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/visja_sodisca/2010040815242709/, obiskano 20. 09. 2016.

V preambuli KOP je zapisano, da mora otrok za poln in skladen razvoj svoje osebnosti odraščati v družinskem okolju, v ozračju sreče, ljubezni in razumevanja. Otrok mora biti pripravljen na samostojno življenje v družbi in vzgojen v duhu miru, dostojanstva, strpnosti, svobode, enakosti in solidarnosti. Spoštovanje otrokove zasebnosti je bistvenega pomena za njegov osebni razvoj. Zaradi svoje nezrelosti potrebuje določen nadzor, zaščito, varnost, vendar je potrebno paziti, da pri tem ni ovirana ali kršena njegova zasebnost. Odraslim se velikokrat ne zdijo stvari, ki jih počno, vdor v otrokovo zasebnost, ker menijo, da s tem otroka le ščitijo in mu zagotavljajo varnost. Vendar, če na mesto otroka postavijo sebe in ob tem malo pomislijo, lahko kaj hitro ugotovijo, da stvari, ki so na prvi pogled videti »nedolžne«, dejansko pomenijo vdor v zasebno sfero otroka. Pri izvrševanju roditeljske pravice lahko pride do konflikta med pravico do zasebnosti otroka in pravico staršev, da otroka varujejo in vzgajajo. V okvir varstva in vzgoje vsekakor sodi tudi nadzor nad otrokovim gibanjem in ravnanjem. Vprašanje pa je, kje je točka, v kateri se nadzor staršev prevesi v avtoritativno poseganje v otrokovo zasebnost.²⁰

2.3. Pravica otroka do zasebnosti v razmerju otrok – starši

Pravica do zasebnosti zajema tista področja v življenju otroka, nad katerimi bi naj samo on imel nadzor. Problem se zlasti pojavi takrat, kadar otrok še ni dovolj zrel in star, da bi lahko sam ugotovil, kdaj se posega v njegovo zasebnost. V našem pravnem sistemu velja, da je otrok z dopolnjenim 18. letom starosti duševno zrel, da je lahko sam nosilec pravic in dolžnosti, kar hkrati pomeni, da je tudi sposoben razumno presoditi, kdaj se posega v njegovo pravico do zasebnosti in kdaj ne.

Pa vendar se lahko vprašamo, če je meja 18 let starosti res tista meja, pri kateri bi naj otrok dozorel in bil sposoben nase prevzeti pravice in dolžnosti. Še vedno velja, da bodo starši do otrokove polnoletnosti odločali v njegovem imenu, čeprav je morda otrok že dovolj zrel in bi lahko kakšno odločitev sprejel v svojem imenu. Mnogokrat ravno zaradi posega v zasebnost otroka prihaja do konfliktnega razmerja med starši in otroci. Starši s svojimi ravnanji posegajo v zasebno sfero otroka, svoja dejanja pa opravičujejo s tem, da za svoje otroke želijo le najboljše. Pa je res tako? A morda niso pomislili, da s svojim ravnanjem prizadenejo otrokova čustva? Velikokrat starši brez vsakega dvoma v pravilnost svojega dejanja vstopajo

---

²⁰ Belopavlovič Nataša., et al, Pravni vidiki otrokovih pravic, ČZ Uradni list RS, 1992, str. 109.

v sobo otroka, pregledujejo njegove stvari, berejo njegove listke in sporočilca, listajo njegove albume, berejo dnevnike..., kadar otroka ni doma. Prav tako največkrat ne vidijo nobene potrebe, da bi potrkali na vrata sobe otroka, preden vstopijo. Velikokrat zavestno prisluškujejo pogovorom otroka preko telefona, odpirajo pošto, ki je naslovljena na otroka,... Svoje dejanje ocenjujejo kot normalno ravnanje starša. A če je otrok dovolj star, da pospravlja sobo in je odgovoren za red in stvari v svoji sobi, potem ima tudi pravico do zasebnosti znotraj tega prostora. Seveda je drugače v primeru, ko je otrok ogrožen oziroma, ko gre za vprašanje njegove varnosti. V tem primeru je pravica do zasebnosti drugotnega pomena.²¹

Starši pogosto otroke v določenih zadevah obravnavajo kot dovolj odgovorne, vendar jim istočasno ne zaupajo, da bodo ravnali dovolj odgovorno in zrelo. Zaradi takšnih dejanj otrok velikokrat dobi občutek, da mu starši ne zaupajo dovolj in tako iz nezaupanja na strani staršev, nastane še nezaupanje na strani otroka, posledica tega pa je prikrievanje s strani otroka.

Poseganje v njegovo zasebnost lahko pripelje do nesoglasij, saj ni več otrok, kot ga vidijo starši, temveč oseba, ki se pripravlja na samostojno življenje. Največkrat starši posegajo v otrokovo družbo, z namenom, da se otroka zaščiti pred morebitnimi slabimi vplivi bodisi zunanjih dejavnikov bodisi ljudmi ki ga obdajajo, katerih posledica je poslabšanje učnega uspeha v šoli, zapiranja vaze, upora do staršev in vsesplošnega nerazumevanja s starši. Potrebno je, da starši prepustijo otroku svobodno izbiro kroga ljudi oziroma sovrstnikov, s katerimi preživlja svoj prosti čas v obliki druženja, učenja, spoznavanja okolice in na koncu koncev soočanja z odraščanjem. Zlasti je pomembno, da se otroka ne kaznuje takoj, ko stori kaj slabega, ampak se mu poskuša na način, ki ga bo razumel in dojel ter mu razložiti posledice, ki lahko zaradi določenega ravnanja prizadenejo ne samo njega, ampak tudi širši krog ljudi okoli njega. Velik vpliv ima družinsko okolje, v katerem otrok odrašča. Če otrok odrašča v družini, v kateri je prioriteta medsebojno zaupanje, ljubezen in spoštovanje, je na podlagi naštetih dejstev posega v otrokovo zasebnost bistveno manj, kot če otrok odrašča v družini, kjer so ta dejstva drugotnega pomena. Takrat velikokrat prihaja do vdora zasebnosti, saj želijo starši na podlagi utemeljenega dvoma, da je z otrokom, nekaj narobe, prevzeti nadzor nad njegovo zasebnostjo.

---

²¹ Zasebnost znotraj sten našega doma, 2010, dostopno na: <http://www.adamineva.com/zasebnost-znotraj-sten-nasega-doma/>, obiskano 20. 09. 2016.

Bernal²² navaja, da se najpomembnejši del zasebnosti otroka nanaša na zasebnost od staršev. Otroke zlasti skrbi, kaj si starši mislijo o njihovih zasebnih mislih, in starši bi morali to spoštovati in razumeti. Starši, če želijo vedeti o čem otrok razmišlja ali ga skrbi, je najboljši način ta, da spodbujajo takšen odnos z njim, da jim le-ta na podlagi tega odnosa zaupa.²³

Pomembno je, da starši razvijejo tak odnos z otrokom, da jim ta brezpogojno zaupa tudi stvari, za katere morda ne želi da kdorkoli izve in ko staršem uspe na podlagi takšnega vzajemnega zaupanja in spoštovanja to vzpostaviti, je tudi otrok veliko bolj odprt za različne pogovore, kar pa seveda vodi v zmanjšanje vdora v samo zasebnost otroka.

Res je, da je ločnica med pravico staršev do nadzora svojega otroka in uresničevanjem roditeljske pravice ter pravico otroka do zasebnosti zelo zamegljena, zato menim, da je glavna ločnica med tema pravicama predvsem obojestransko zaupanje. V kolikor bo vladalo v odnosih med starši in otroci zaupanje, verjamem, da bodo vse redkejši vdori v otrokovo zasebnost.

Kaj pa nadzor staršev po polnoletnosti otroka? Imajo pravice do vpogleda v njegove ocene? To so namreč pogosta vprašanja, ki rojijo po glavi tako staršem kot tudi otrokom. Staršem pravice, da bi videli otrokove ocene ne moremo zanikati v kolikor so ocene javne, če pa niso, pa je dolžnost šole le to, da jim posreduje informacije o tem, ali je njihov otrok vpisan v šolo.

2.4. Pravica otroka do zasebnosti v razmerju otrok – šola

Splošno velja, da otrokovih pravic v šoli ni lahko uresničevati. Šola ima prav tako nalogo varovati otrokove koristi. S popolno prepovedjo šoli posegati v zasebnost otroka in njegovih staršev bi tudi šoli onemogočali ali vsaj znatno oteževali varovanje otrokove koristi. Glede na to, da je tudi pri pravici do zasebnosti treba upoštevati razmerje med pravico posameznika in interesom družbene skupnosti, šola pri varovanju otrokove koristi ne sme iti tako daleč, da bi nesorazmerno posegala v zasebnost staršev, razgaljala njihovo zasebnost pred učenci ali celo

---

²² Predavatelj na UEA pravni šoli.

²³Bernal Paul, Children have a right to privacy, 2013, dostopno na: <https://paulbernal.wordpress.com/2013/01/21/children-have-a-right-to-privacy/>, obiskano 20. 09. 2016.

drugimi starši, razgaljala zasebnost posameznega otroka pred ostalimi učenci ali celo njihovimi starši.²⁴

Starši morajo skrbeti za to, da pridobijo s strani šole dovolj informacij o njihovem otroku, da lahko še naprej izpopolnjujejo svoje vzgojne naloge. Vendar pa šola ni dolžna dajati staršem vseh informacij o njihovem otroku, kot so na primer dogodki v šoli, ki niso neposredno povezani z izvrševanjem roditeljske pravice, saj to pomeni poseg v otrokovo zasebnost. Za šolo je zlasti pomembno, da se pri posredovanju podatkov staršem omeji na standardne informacije, kot je na primer obvestilo o učnem uspehu. O kršitvi zasebnosti otroka in staršev pa ne moremo govoriti, kadar šola določene podatke, ki so večinoma zasebne narave, sporoči državnemu organu, ki se po uradni dolžnosti ukvarja s problematiko, na katero se podatki nanašajo in sicer center za socialno delo, tožilstvo in policija. Veliko vlogo igra tukaj center za socialno delo (v nadaljevanju CSD), ki je dolžan ukrepati s pridobivanjem indicev, kadar šola posumi, da je otrok žrtev psihičnega ali fizičnega nasilja in ga o tem obvesti. V tem primeru je poseg v otrokovo in družinsko zasebnost popolnoma upravičen in utemeljen.

V praksi utegnejo biti z vidika zasebnosti zlasti sporni tudi primeri posegov v zasebnost učencev (oziroma njihovih staršev), kjer bi šola učencu grozila s kaznijo, če se na primer ne sleče do golega pred ostalimi učenci (na primer v garderobi telovadnice, pod skupinskimi prhami).²⁵ Prav tako so nedopustna različna vprašanja učiteljev, ki zadevajo otrokovo zasebnost, kot so zlasti kaj so njihovi starši po poklicu ali kje so bili na dopustu in podobno. Takšna vprašanja so zlasti v škodo otrokom, saj lahko povzročijo norčevanje ostalih otrok in tudi subjektivno ocenjevanje otrok, ki je predvsem v osnovnih šolah po mojem mnenju kar pogosto. Mnogi učitelji ocenjujejo učence na podlagi njihovega »statusa«, kajti nemalokrat se zgodi, da imajo otroci, ki prihajajo iz premožnejših in vplivnejših družin lepše ocene kot drugi otroci. Mlajši otroci, ki še ne razumejo pomen takšnih vprašanj, lahko nanje podajo precej daljnosežne odgovore, začnejo razgaljati podatke zasebne narave, ki bi jim lahko bile v škodo. V takih primerih šola mora ukrepati na način, da se o tem pogovori z otrokom, lahko tudi obvesti starše in na tak način prepreči širjenje informacij, ki so zasebne narave.

Mnogokrat prihaja do sporov med učencem in učiteljem kar pred celim razredom. To se zgodi zlasti, kadar se dva učenca glasno pogovarjata in pri tem motita pouk. V prošnji, da se učenec

---

²⁴ Novak, Šola in otrokove pravice, str. 250.

²⁵ Novak, Šola in otrokove pravice, str. 252.

presede, se je potrebno obnašati tako, kot da mu učitelj zaupa in verjame, da bo izpolnil njegovo prošnjo, hkrati pa mu je potrebno dati čas, da jo izvrši.²⁶

Otroci v šolah so danes zelo svojevoljni, v prepričanju, da jim pripadajo samo pravice, katere s pridom izkoriščajo in jih tudi poznajo, medtem ko pa dolžnostim, ki so določene s Pravilnikom o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli²⁷ niso najbolj naklonjeni in se jih izogibajo. Med dolžnosti učenca se šteje, da spoštuje pravice drugih učencev in delavcev šole.²⁸ Učenec s klepetom med poukom moti tako ostale učenci v razredu, kakor tudi učitelja, ki ne more razlagati snovi zaradi motnje. Učenca je potrebno opozoriti, da preneha z motenjem in se osredotoči na razlago snovi. To je potrebno povedati na način, ki naj ne bo pregrob, saj otrok lahko hitro občuti sramoto in jezo, zato, ker ga je učitelj javno opomnil pred celotnim razredom. Vzgojni ali disciplinski ukrep mora učitelj prilagoditi posameznemu učencu, nekateremu zadošča že opomin, pri drugem je potreben resen in obširen pogovor na štiri oči. Učitelj pa mora znati sam presoditi, kako strog naj bo ukrep, da bo dosegel vzgojni učinek.²⁹

Učitelj v želji po nadaljevanju pouka, velikokrat izbere neustrezen ukrep, kot je na primer da pošlje učenca iz razreda, ter z opozorilom ostalim, da se jim godi enako če bodo motili pouk. Sama sem mnenja, da je treba učenca v vsakem primeru obdržati v razredu in ga s presedanjem v prvo klopo, ali klopo, kjer bo sedel sam, poskušati umiriti ter mu na tak način omogočiti, da bo še naprej sodeloval pri pouku.

Eden izmed ukrepov učitelja je tudi, da pokliče starše otroka, ki moti pouk. Starši so mnogokrat šokirani nad dejstvom, da njihov otrok moti pouk in poskušajo njegova dejanja opravičiti ali pa poiskati krivdo kje drugje. Kot predlog za rešitev tega problema je, da se starši dogovorijo za sestanek z učiteljem, katerega pa se naj prav tako udeleži tudi otrok. To je boljše kot klasično srečanje med učiteljem in starši, saj se s tem poudari dejstvo, da je otrok sam odgovoren za svoje obnašanje.³⁰

Ta ukrep se mi zdi eden izmed boljših, saj se na tak način soočijo tri osebe – otrok, kot kršitelj, učitelj kot oseba, ki izreče vzgojni ukrep in starši kot nosilci roditeljske pravice. V pogovoru največkrat pride do sporazuma, ki ga otrok razume do te mere, da se zaveda, da njegovo ravnanje ni bilo primerno in da v prihodnosti več nebo prišlo do takšnega ravnanja, saj s tem moti ne le drugih učencev in učitelja, ampak je tudi on prikrajšan za snov, ki mu bo

---

²⁶ Rubinstein Gary, Učitelj po naključju Kako obvladati razred, 2012, str. 73.

²⁷ Uradni list RS, št. 75/2004.

²⁸ 3. člen Pravilnika o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli.

²⁹ Devjak Tatjana, Pravila in vzgojno delovanje šole, 2008, str. 175.

³⁰ Pantley Elizabeth, ABC odlične vzgoje, 2001, str. 267.

kasneje v življenju vendarle koristila. Navzoči tudi starši, da lahko kasneje, doma, s pogovorom podrobneje razčlenijo dejstva, da takšna početja v šoli niso dovoljena in tudi pojasnijo zakaj.

V današnjem času velik problem predstavljajo mobilni telefoni, s katerimi učenci obiskujejo šolo. Zanimivo razlago glede uporabe mobilnega telefona v šoli podaja informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju IP), ki predvsem podaja razlago, kdaj učitelj ob morebitnem odvzemu mobilnega telefona poseže po učenčevi zasebnosti. Ločnica je tukaj jasna: v kolikor učitelj odvzame mobilni telefon zaradi preprečitve nadaljnjega motenja pouka in od učenca zahteva, da telefon ugasne ali zaklene, s tem ne poseže v zasebnost, v kolikor pa učitelj pregleduje njegovo vsebino in se na ta način seznanja z osebnimi podatki, takrat je pa govora o posegu v zasebnost.³¹

Danes so mobilni telefoni nepogrešljiv pripomoček, lahko zelo hitro pride do posega v otrokovo zasebnost. Vprašanje, ki se tukaj pojavlja je, ali otrok dejansko potrebuje mobilni telefon in če ga, od katerega leta naprej bi ga naj uporabljal, ali pa je to morebiti le nepogrešljiv dodatek v današnjem času. Dejstvo je, da brez mobilnega telefona ljudje enostavno več ne funkcionirajo, kar pa posledično privede do tega, da v ta krog zapadejo tudi otroci. Otroci, katerim mobilni telefoni še ne predstavljajo neko nujo, ga največkrat uporabljajo za igranje iger in klicanje staršev. Z otrokovim odraščanjem se pa seveda funkcija telefona spremeni. Uporabljajo ga za dopisovanje, objavljanje fotografij na socialnih omrežjih, fotografiranje, kar pa vse posledično lahko privede do vdora zasebnosti bodisi s strani staršev bodisi s strani nekoga tretjega. Nemalokrat znamka mobilnega telefona predstavlja socialni položaj posameznika in staršev ter se otroci na podlagi tega razvrščajo v skupine, kar pa posledično vpliva na to, da se nekateri otroci med seboj ne družijo ker njihovi starši nimajo podobnega ekonomskega položaja kot drugi. Posledica tega je, da se otrok, kateremu starši zaradi slabšega ekonomskega položaja niso zmožni nuditi vseh teh »ugodnosti« velikokrat prizadet in se zapre vase.

Šola in mobilni telefon ne sodita skupaj, saj prihaja do konfliktov med učitelji in učenci, ki uporabljajo mobilne telefone med poukom in na tak način ovirajo tudi druge učence pri poslušanju in razlaganju snovi. Učitelj lahko na podlagi šolskih pravil, ki jih določi vsaka šola učencu odvzame mobilni telefon, o tem obvesti starše in do njihovega prihoda hraniti telefon

---

³¹ Prelesnik Mojca, Mobilni telefoni v šolah, dostopno na: https://www.ip-rs.si/vop/mobilni-telefoni-v-solah-2517/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BhighlightWord%5D=otrok, obiskano 20. 09. 2016.

v šolski zbornici. Gre za ustrezne ukrepe s katerimi se ne posega v otrokovo zasebnost, po drugi strani pa gre za preprečitev nadaljnjih motenj pouka.

Otrokovo pravico do zasebnosti pa je potrebno varovati tudi pri zdravniških in sistematičnih pregledih v času šolanja. Nedopustno je namreč opravljati preiskave in druge teste v pričo ostalih sošolcev. Prav tako se pregledi ne smejo opravljati ob navzočnosti tretje osebe, ki ni pooblaščen za izvedbo pregleda.

2.5. Pravica otroka do zasebnosti v medicini

Otroci se srečujejo z različnimi zdravstvenimi težavami tekom svojega odrasčanja. Mnogokrat se zgodi, da svoje težave prikrivajo staršem ali družinskim članom, saj se jih sramujejo. Živimo namreč v času, ko ljudje hitro uperijo prst v drugega in ga obsodijo, češ da je z njim nekaj » narobe«, ne da bi se pri tem ozrli na tistega katerega obsojajo brez pravega razloga. Glede na to, da že odrasli ne malo krat skrivajo svoje bodisi zdravstvene, bodisi katere druge težave, se pri otrocih dogaja enako. Učijo in vzgled si jemljejo pri odraslih. Pomembno je, da se z otrokom poskušamo pogovoriti, ga vprašati ali ga morebiti kaj tare, poiskati določeno strokovno pomoč. Včasih starši niso pravi naslov za pogovor in tukaj nastopijo strokovni delavci, zlasti zdravniki, da ugotovijo, najprej s pogovorom vzrok težav. Otroku se poskušajo približati na način, da se jim odpre in jim zaupa svoje težave. Otroku to veliko lažje stori pri pogovoru z zdravnikom, kot pa doma s starši, saj ga je velikokrat sram in strah, kaj si bodo straši morebiti mislili. Predvsem je v ospredju otrokovo zdravstveno stanje in duševno počutje, ki je v njegovi mladosti zelo hitro ranljivo in lahko pusti trajne posledice, zato je vloga zdravnikov in tudi otrokovega samostojnega odločanja v takšnih primerih velika.

Temeljno izhodišče za ravnanje zdravnikov na področju varstva zasebnosti je Hipokratova prisega, s katero se zaveže, da bo branil številne etične standarde svojega poklica, med katerimi je tudi pravica do zasebnosti. Najpomembnejše je zaupanje med otrokom in zdravnikom, saj predstavlja temelj dobrega razumevanja, katerega končen rezultat je ozdravitev otroka brez zlorabe zaupanja in zasebnosti. Pri zdravstveni oskrbi je treba spoštovati pravico do zasebnosti, ki se kaže zlasti v tem, da otrok, če je zmožen samostojno

odločati, sam določi, komu, kdaj in katere informacije o njegovem zdravstvenem stanju sme, mora ali jih ne sme zdravnik sporočiti.³²

Tista starostna ločnica, po kateri je otrok zmožen samostojno odločati je določena z zakonom in po ZPacP znaša 15 let. Gre za pravni temelj, saj je dejansko težko opredeliti ali je otrok pri 15. letih zmožen samostojno odločati ali ne. To je seveda spet odvisno od njegovega duševnega razvoja in zmožnosti dojetja pravic in posledic svojega odločanja in početja. Ali je otrok zmožen še pred 15. letom samostojno odločati presodi zdravnik, potem ko preuči njegovo zdravstveno stanje.³³

Po ZPacP je pacient edini upravičen sprejemati informacije o bolezni in njenem zdravljenju, ne glede na naravo bolezni in njen pričakovan razvoj. Za otroke, ki niso sposobni privolitve v medicinski poseg oziroma zdravstveno oskrbo, uveljavljajo to pravico starši oziroma skrbnik.³⁴ Pravica do zasebnosti se jasno kaže v tem, da zdravnik podatkov o pacientu in njegovem zdravstvenem stanju ne posreduje tretjim osebam, razen, če to željo izrazi pacient sam. Kadar je potrebno zdravljenje mora dati pacient privolitev. Privolitvena sposobnost je vidik posameznikove sposobnosti odločanja o samem sebi. Informacije morajo biti posredovane na razumljiv in preprost način ter jim dati dovolj časa, da te informacije dojamajo in odločijo. ZPacP določa v 19. točki 2. člena, da je sposobnost odločanja o sebi je sposobnost pacienta, da samostojno uveljavlja pravice iz ZPacP, še zlasti odloča o izvedbi medicinskega posega oziroma zdravstvene oskrbe. Pacient je sposoben odločanja o sebi, če je glede na starost, zrelost, zdravstveno stanje ali druge osebne okoliščine sposoben razumeti pomen in posledice uveljavljanja pravic iz tega zakona, še zlasti privolitve, zavrnitve ali preklica zavrnitve medicinskega posega oziroma zdravstvene oskrbe.

Kadar zdravnik pride do ugotovitve, da pacient ni sposoben privoliti, bodisi zaradi starosti, ali zaradi tega ker ne dojema informacij, ki so mu bile podane, takrat privolitev poda nekdo drug. Otroci, mlajši od petnajst let lahko veljavno privolijo v poseg oz. zdravljenje, če dosegajo stopnjo zrelosti, ki omogoča razumeti pomen zdravnikovega pojasnila in se na podlagi tega ustrezno odločiti. Kadar otrok oz. oseba mlajša od petnajst let ne more veljavno privoliti, dajo privolitev po ZPacP starši oz. skrbniki. Pogosto se pojavi vprašanje, ali mora zdravnik

---

³² Krušič M., Pravica do zasebnosti v medicini, Ljubljana, 2010, str. 127.

³³ 2. odstavek 35. člena ZPacP.

³⁴ Krušič M., Pravica do zasebnosti v medicini, Ljubljana, 2010, str. 30.

obvestiti oba starša ali zadostuje obvestitev oz. privolitev samo enega od staršev. Velikokrat se zgodi, da se kateri od staršev z odločitvijo ne strinja. Da do tega ne bi prihajalo, ZPacP razlikuje med operativnimi ali drugimi medicinskimi posegi, ki predstavljajo večje tveganje in tukaj je potrebna privolitev obeh staršev in med drugimi medicinskimi posegi oz. zdravstveno oskrbo, zadostuje privolitev enega od staršev, ki je takrat ko se privolitev daje prisoten.³⁵

Poudarek še vedno ostaja na tem, da tudi kadar o njegovi zdravstveni oskrbi odločajo starši, kolikor je le mogoče upošteva otrokovo mnenje, če ga je sposoben izraziti in razume pomen svojih besed.³⁶

3. PRAVICA DO ZASEBNOSTI V PRAVNEM OKVIRJU

Pravica do zasebnosti je skozi zgodovino pa vse do danes zelo pridobila na pomenu, zato je danes inkorporirana tako v mednarodne kot tudi v nacionalne pravne predpise. URS v svojem 8. členu določa, da zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe se uporabljajo neposredno.

To pomeni, da je Slovenija dolžna uporabljati mednarodne akte in obenem upoštevati pravno prakso, ki se nanaša na pravico do zasebnosti in so v hierarhiji pravnih aktov nad nacionalno zakonodajo. Sodniki so jih zavezani uporabiti na način, kot so zapisani.

Zaradi velikega pomena pravice do zasebnosti, je le-ta na mednarodnem področju varovana s številnimi konvencijami sprejetimi s strani Sveta Evrope in OZN. Med najpomembnejšimi sta zagotovo Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin³⁷ (v nadaljevanju EKČP) in Splošna deklaracija o človekovih pravicah (v nadaljevanju SDČP), kateri bom tudi v nadaljevanju tega poglavja natančneje predstavila.

Pravica do zasebnosti je na nacionalni ravni varovana z URS in s sekundarnim pravnim varstvom osebnih podatkov v Zakonu o varstvu osebnih podatkov³⁸ (ZVOP-1-UPB1), ki ureja področje obdelave in hrambe podatkov, ki lahko v posameznem primeru pomenijo

---

³⁵ 4. In 7. odstavek 35. člena ZPacP.

³⁶ 8. odstavek 35. člena ZPacP.

³⁷ Uradni list RS(28. 2. 1994)-MP, št. 3-20/1994 (RS 11/1994).

³⁸ Uradni list RS, št. 94/2007.

zlorabo v zasebnost posameznika. Pomemben je tudi Zakon o osnovni šoli³⁹ (v nadaljevanju ZOsn), ki ureja osnovnošolsko izobraževanje, ki ga izvajajo javne in zasebne šole ali se izvaja kot izobraževanje na domu. Med drugim vsebuje tudi pravice in dolžnosti učenca ter zbiranje in varstvo osebnih podatkov, ki se nanašajo na pravico do zasebnosti.

3.1. Mednarodnopravna ureditev

V sistemu mednarodnega pravnega varstva človekovih pravic so pravice otroka zavarovane na dva načina:

- v temeljnih dokumentih o človekovih pravicah s posebnimi členi, ki urejajo varstvo pravic otroka in
- s posebnimi dokumenti, ki v celoti obravnavajo pravice otrok.

3.1.1. Evropska konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah

EKČP je sprejel Svet Evrope 4. novembra 1950, v veljavo pa je stopila 3. septembra 1953. Temelji na SDČP iz leta 1948, ki jo je sprejela OZN. Od začetka veljavnosti konvencije naprej je bilo sprejetih štirinajst protokolov, ki besedilo EKČP popravljajo in dopolnjujejo. EKČP zasleduje cilje Sveta Evrope za ohranjanje in razvoj človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Slovenija je EKČP podpisala, 4. maja 1993, ratificirala pa 28. junija 1994. S Protokolom št. 14 h EKČP, je bil podpis konvencije omogočen tudi EU, kar predstavlja pomemben korak k doseganju enotnih standardov človekovih pravic na celotnem evropskem kontinentu. Protokol bo stopil v veljavo, ko ga bodo podpisale vse države članice Sveta Evrope. Slovenija je omenjeni protokol podpisala 13. maja 2004.⁴⁰

EKČP v 8. členu govori o pravici do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja in je tako z vidika pravice do zasebnosti najpomembnejši. Določa, da ima vsakdo pravico do spoštovanja njegovega zasebnega in družinskega življenja, doma in dopisovanja ter, da se javna oblast ne sme vmešavati v izvrševanje te pravice, razen, če je to določeno z zakonom in

---

³⁹ Uradni list RS, št. 12/1996.

⁴⁰ [http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/pogosta-vprasanja/pogosta-vprasanja/news/cef81add04/?tx_evropafaq_pi1\[q\]=40](http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/pogosta-vprasanja/pogosta-vprasanja/news/cef81add04/?tx_evropafaq_pi1[q]=40), obiskano 10. 09. 2016.

nujno v demokratični družbi zaradi državne varnosti, javne varnosti ali ekonomske blaginje države, zato, da se prepreči nered ali kaznivo dejanje, da se zavaruje zdravje ali morala, ali da se zavarujejo pravice in svoboščine drugih ljudi.

Kot lahko razberemo iz 8. člena EKČP, se zasebnost nanaša zlasti na okolje posameznika v katerem biva, obenem pa mu zagotavlja pravico do zasebnosti na način, da se javna oblast ne sme vmešavati v izvrševanje te pravice razen v skrajnih primerih. Po drugi strani je posameznikova pravica do zasebnosti omejena z drugo pravico posameznika. To pomeni, da posameznik svoje pravice do zasebnosti ne sme izvrševati v tolikšni meri, da bi bila s tem ogrožena ali prizadeta katera druga pravica posameznika.

Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) zasebnost na podlagi 8. člena EKČP razume kot varstvo osebe v njenem bivalnem prostoru, in sicer kot obsežno negativno posledico varstva posameznika zoper posege države ali posege tretjih v njegovo zasebnost, osebnost in dostojanstvo. S pojmom zasebnosti je varovan tudi tisti del posameznikovega življenja, ki drugih ne zadeva in glede katerega se prizadeti sam odloči, ali bo iz njega izstopil ali ne.⁴¹

Mednarodno pravo o človekovih pravicah nalaga državam podpisnicam obveznosti da morajo varovati, spoštovati in uresničevati človekove pravice na način, da se bodo vzdržale posegov vanje ter posameznike ali skupine varovale pred kršitvami. To zagotovijo na način, da mednarodno pravo inkorporirajo v nacionalno zakonodajo.⁴²

3.1.2. Splošna deklaracija človekovih pravic

Generalna skupščina je sprejela SDČP v okviru OZN 10. decembra 1948 z resolucijo št. 217 A (III). Najpomembnejši člen deklaracije v okviru pravice do zasebnosti je člen 12, ki določa da se nikogar se ne sme nadlegovati s samovoljnim vmešavanjem v njegovo zasebno življenje, v njegovo družino, v njegovo stanovanje ali njegovo dopisovanje in tudi ne z napadi na njegovo čast in ugled. Vsakdo ima pravico do zakonskega varstva pred takšnim vmešavanjem ali takšnimi napadi.

---

⁴¹ Boštjan Makarovič, Goran Klemenčič, Tomaž Klobučar, dr. Maja Bogataj Jančič, LL.M., LL.M., David Pahor, Internet in pravo, 2003, str. 121.

⁴² Dostopno na:

http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_pravo/dejavnosti_sektorja_z_a_mednarodno_pravo_po_podrocjih/clovekove_pravice/, obiskano 20. 09. 2016.

Zlasti je ta člen pomemben zato, ker je njegova vsebina enaka 16. členu KOP, ki ureja otrokovo pravico do zasebnosti. SDČP je bila tudi podlaga za nastanek kasnejših konvencij, zlasti EKČP in KOP.

3.1.3. Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah

KOP predstavlja pomemben mejnik v prizadevanjih za doseg minimalnih standardov zaščite, varstva in razvoja otrok. Sprejela jo je Generalna skupščina Združenih narodov 20. septembra 1989, veljati je pričela 2. septembra 1990. KOP je prvi pravno zavezujoč mednarodni dokument, ki na enem mestu vključuje celotni razpon človekovih pravic, vključno s civilnimi, kulturnimi, ekonomskimi, političnimi in socialnimi pravicami. KOP je skoraj univerzalno priznana, saj so jo do danes ratificirale skoraj vse 192 države OZN, ki so se s tem obvezale, da bodo ustvarile nov, prijaznejši svet za otroke. Slovenija je KOP ratificirala 25. junija 1991.⁴³ Do leta 2015 so obstajale tri države, ki niso ratificirale KOP in sicer ZDA, Južni Sudan in Somalija, danes je edina država ki ni ratificirala KOP ZDA, saj sta Južni Sudan in Somalija ratificirali KOP leta 2015. ZDA svojo odločitev zagovarja s tem, da bi v primeru podpisa KOP otroci pridobili pravice, ki bi ogrozile pravice staršev.⁴⁴

KOP vsebuje pravice, katerih bi morali biti deležni vsi otroci in na nek način postavlja tudi standarde za otrokov razvoj. Diplomsko delo temelji zlasti na pravici otroka do zasebnosti, zato je najpomembnejši 16. člen KOP, ki določa, da noben otrok ne sme biti izpostavljen samovoljnemu ali nezakonitemu vmešavanju v njegovo zasebno življenje, družino, dom ali dopisovanje, niti nezakonitim napadom za njegovo čast in ugled in otrok ima pravico do zakonitega varstva proti takšnemu vmešavanju ali napadom. Države pogodbenice se v drugem odstavku 3. člena zavezujejo, da bodo otroku zagotovile takšno varstvo in skrb, kakršno je potrebno za njegovo blaginjo, upoštevaje pravice in dolžnosti staršev, zakonitih skrbnikov ali drugih posameznikov, ki so zakonsko odgovorni za otroka, in da bodo v ta namen sprejele vse ustrezne zakonodajne in upravne ukrepe.

---

⁴³ <http://www.unicef.si/vsebina/101/Konvencija%20o%20otrokovih%20pravicah>, obiskano 10. 09. 2016.

⁴⁴ Becker Jo, Dispatches: The US Club of 1 on Children's Rights, dostopno na: <https://www.hrw.org/news/2015/10/01/dispatches-us-club-1-childrens-rights>, obiskano 21. 09. 2016.

Kot lahko vidimo, ima tudi otrok svojo pravico do zasebnosti. Stopnja zasebnosti je zlasti odvisna od stopnje duševnega razvoja, vendar kljub temu, nobenemu otroku ne sme biti odvzeta ali kršena pravica do zasebnosti. Mnogokrat se sploh ne zavedamo, da lahko že majhen vdor v zasebnost, ki niti ni bistvenega pomena, prizadene otroka in njegovo osebnost. Lahko se počuti manj vrednega, zaradi strahu pred ponovnim vdorom v njegovo zasebnost lahko začne skrivati določene stvari. Otroci imajo po KOP pravice, ki jih uresničujejo do neke mere sami, drugače pa v sodelovanju s starši oziroma skrbniki.⁴⁵

Že po sedANJI pravni ureditvi morajo sodišča, ko odločajo o koristih otroka, vselej pridobiti mnenje otroka, če je ta sposoben razumeti pomen postopka in posledice odločitve in želi izraziti svoje mnenje, nato pa otrokovo mnenje, poleg drugih izvedenih dokazov, upoštevati pri odločitvi. ESČP je v zadevi C. proti Finski⁴⁶ (sodba z dne 09. 05. 2006) odločalo o pravilni ocenitvi pomena otrokovega mnenja. Ocenilo je, da je prišlo do kršitve pritožnikove pravice do spoštovanja družinskega življenja, saj je vrhovno sodišče dalo prevelik poudarek mnenju otrok, ne da bi se pri tem upoštevale tudi druge okoliščine primera in objektivno dolgoročno korist.⁴⁷

Potrebno je najti neko pravo ločnico med otrokovimi željami, ki jih izrazi sam ter med njegovimi koristmi ki se presojujejo od primera do primera. Težko je izoblikovati neko pravilo, po katerem se presoja kaj je za otroka koristno in kaj ne.

3.2. USTAVNA UREDITEV V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kot je že v uvodu omenjeno, je temeljni predpis za pravice otrok URS. Izhodišče za zagotavljanje pravice do zasebnosti je postavljeno v 35. členu URS, ki določa, da je zagotovljena je nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic.

Ker je tudi otrok živo bitje, mu grede enake pravice kot odraslemu človeku. Pomemben je tudi 15. člen URS, ki se nanaša na uresničevanje in omejevanje človekovih pravic, ki se neposredno uresničujejo na podlagi URS.

---

⁴⁵ 27. člen KOP.

⁴⁶ App. No. 18249/02, dostopno na: http://kaikki.info/english/echr/10000/18249_02.html, obiskano 21. 09. 2016.

⁴⁷ Lovro Šturm, Komentar Ustave Republike Slovenije, Dopolnitev komentarja – A, 2011, str. 921-922.

Najpomembnejši člen URS je zagotovo 56. člen, ki vsebuje pravice otrok in v katerem je določeno da otroci uživajo posebno varstvo in skrb in da te pravice uživajo otroci v skladu s svojo starostjo in zrelostjo. Kot temelj je treba vzeti odločbo US Up-376/02-18 pri odločitvi o predlogu otroka za oprostitev plačila predujma za delo izvršitelja, kjer je treba kot odločilno okoliščino presoјati, ali je otrok sposoben plačati predujem za delo izvršitelja iz svojega lastnega premoženja. Kot obrazložitev je tudi navedlo, da je iz zahteve po skrbi za največjo otrokovo korist mogoče izpeljati tudi zahtevo, da otroku ne sme biti onemogočen dostop do sodišča in s tem pravno varstvo njegovih pravic in interesov.⁴⁸

4 PRAVNO VARSTVO OTROKOVE PRAVICE DO ZASEBNOSTI

Če želimo v primeru nezakonitega posega v otrokovo zasebnost uveljavljati pravno varstvo, je nujen pogoj za nastanek varstva, njegova opredeljenost v zakonu. Posameznik namreč pridobi pravno varstvo svojih interesov, če država tak interes prizna in ga kot pravico zapiše v zakon. V kolikor želi posameznik uveljavljati kršitev svoje pravice do zasebnosti, mora biti takšna pravica pravno zavarovana. Pomembna so tudi sredstva, ki jih ima posameznik ob kršitvi njegove pravice na voljo.

ZZZDR nikjer izrecno ne omenja pravic otroka, temveč opredeljuje le dolžnosti stršev, ki izhajajo iz roditeljske pravice. Posamezne pravice otroka lahko le posredno izvedemo iz dolžnosti staršev. Praktična posledica takšne pravne ureditve je, da otrok nima samostojnega zahtevka na adekvatno izvrševanje roditeljske pravice in celo na določeno spolnitev. Prav tako nima tožbe na opustitev protipravnega ravnanja staršev. Takšna pravna ureditev temelji na prepričanju, da otrok ni sposoben sam odrediti lastnega interesa. Menim, da pravice otroka ne smejo biti varovane le posredno prek ukrepov intervencije CSD v izvrševanje roditeljske pravice. Pravice otrok niso izvedene iz pravic in dolžnosti njihovih staršev, temveč je otrok kot samostojna osebnost in član družbene skupnosti tudi samostojni nosilec pravic in obveznosti.⁴⁹ Pri varstvu otrokovih pravic, je bolj kot odškodnina pomembno takojšnje prenehanje s kršitvijo. V nadaljevanju poglavja bom predstavila varstvo otrokove pravice do zasebnosti tako v civilnopravnem varstvu kot tudi v kazenskopravnem varstvu.

---

⁴⁸ Šturm L., Komentar Ustave Republike Slovenije, Dopolnitev komentarja – A, 2011, str. 917-918.

⁴⁹ Belopavlovič Nataša, et al, Pravni vidiki otrokovih pravic, Uradni list Republike Slovenije, 1992, str. 111.

4.1. Splošno o poslovni in pravdni sposobnosti otroka

Otrok pridobi popolno poslovno sposobnost - sposobnost osebe, da z dejanji lastne volje nase prevzema pravice in obveznosti ter se pravno relevantno zavezuje, s polnoletnostjo, torej z dopolnjenim 18. letom starosti. Slovenska zakonodaja pozna tudi določene izjeme, ko otrok še pred polnoletnostjo pridobi popolno poslovno sposobnost, in sicer, če sklene zakonsko zvezo, ali postane roditelj, vendar ob pogoju, da tako odloči tudi sodišče (117. člen ZZZDR). Otrok pred dopolnjenim petnajstim letom je poslovno nesposoben. Po dopolnjenem petnajstem letu starosti je otrok delno poslovno sposoben in lahko sam sklepa pravne posle, če zakon ne določa drugače. Gre predvsem za posle manjšega pomena, ki ne vplivajo na mladoletnikovo življenje po polnoletnosti. Če gre za posle, ki so tako pomembni, da vplivajo na otrokovo življenje, ali če so takšni, da lahko vplivajo na njegovo življenje tudi po polnoletnosti, je za njihovo veljavnost potrebna odobritev staršev. Mladoletna oseba, ki je dopolnila petnajst let in je zaposlena, lahko razpolaga s svojim osebnim dohodkom (112. člen ZZZDR). Polnoletni pa tudi mladoletni osebi je lahko po odločbi sodišča v celoti ali delno odvzeta poslovna sposobnost, če osebe zaradi duševne bolezni, duševne zaostalosti, odvisnosti od alkohola ali mamil, ali iz drugega vzroka, ki vpliva na psihofizično stanje, niso sposobne same skrbeti zase, za svoje pravice in koristi.

Po ZPP je otrok sposoben biti stranka, kar pomeni, da je sposoben biti nosilec pravic in obveznosti v procesnem razmerju. Po ZPP pa otrok ni procesno sposoben, kar pomeni, da ni sposoben opravljati samostojno in veljavno procesnih dejanj, iz tega pa izhaja dejstvo, da tudi sam ne more začeti postopka za varstvo svojih interesov.⁵⁰ Otroka kot zakoniti zastopniki zastopajo starši, razen takrat, kadar si interesi staršev in otroka nasprotujejo in starši ne delujejo v otrokovo korist. Otrok pa ima pravico, da izrazi svoje mnenje v vseh zadevah, ki se nanj nanašajo. Mnenje otroka se lahko dobi tudi v neformalnem postopku zunaj sodišč. Podlago za tako ravnanje najdemo v 410. členu ZPP, ki predvideva, da mora sodišče otroka, ki je sposoben razumeti pomen postopka in posledice odločitve, na primeren način obvestiti o uvedbi postopka in o njegovi pravici, da izrazi svoje mnenje. Glede na starost otroka in druge okoliščine sodnik otroka povabi na neformalen razgovor na sodišču ali zunaj sodišča, s posredovanjem CSD ali šolskega svetovalnega delavca. Upravni organ lahko postavi otroku kolizijskega skrbnika, kadar so na eni strani interesi staršev, ti pa so v nasprotju z otrokovim

---

⁵⁰ Belopavlovič N., et al, Pravni vidiki otrokovih pravic, str. 111.

pogledom na njegove koristi kot to izhaja iz odločbe upravnega sodišča U 2005/2006 v primeru oddaje otroka v rejništvo.

Pri otrocih, ki so mlajši od petnajst let je treba najprej ugotoviti, ali so dovolj zreli, da razumejo pomen postopka in posledice odločitve. Oceno za to podajo strokovni delavci iz CSD. Če ti ocenijo, da je otrok dovolj razumen, ga na prošnjo sodišča ob razgovoru z njim seznanijo z uvedbo postopka in z njegovo pravico, da izrazi svoje mnenje. Še vedno pa je poudarek na tem da je to zgolj njegova pravica in ne dolžnost. Večina otrok v postopku namreč ne želi sodelovati in tudi ne izraziti svojega mnenja, bodisi zato, ker se otroci strinjajo s predlogom tistega od staršev, ki je postopek začel, velikokrat pa otrok pove, da ima rad oba od staršev in se ne želi opredeljevati za enega od njiju.⁵¹

4.2. Civilnopravno varstvo

Rimsko pravo ni poznalo tožb, s katerimi bi bila človekova osebnost, njegove osebne dobrine, direktno zavarovane. Dejanja, ki pomenijo napad na tujo osebnost, fizični ali nemoralni, je zasebni delikt; sankcija za kršitev osebne dobrine je denarna kazen. Pod vplivom rimskega prava in njegovega načina varstva osebe se je v pravni teoriji utrdilo stališče da so telo, zdravje, čast ipd. osebne dobrine, ki jih pravo varuje, da pa tu ne gre za pravice.⁵²

V skladu z moderno teorijo o varstvu človekovih osebnih dobrin v obliki posebnih osebnostnih pravic je za varstvo osebnih dobrin značilna t.i. kvazinegatorna tožba, tj. tožba, s katero se zahteva vzpostavitev prejšnjega stanja in prepoved nadaljnjih posegov. Tako sta za varstvo osebnostnih pravic značilni dve tožbi:

- opustitvena tožba (zahteva za opustitev posega, ki šele preti in prepoved novega posega) in
- odstranitvena tožba (odstranitev stanja, ki je nastalo s kršitvijo).⁵³

---

⁵¹ Končina Peternel Mateja: Zagovorništvo otrok in mladostnikov, dostopno na: <http://www.varuh-rs.si/projekti-in-promocija/projekti/konferenca-o-zagovornistvu-otrok-in-mladostnikov/pisni-prispevki/mateja-koncina-peternel/>, obiskano 21. 09. 2016.

⁵² Finžgar Alojzij, Osebnostne pravice, 1985, str. 17.

⁵³ Jambrek P., Perenič A., Uršič M., Varstvo človekovih pravic: razprave, eseji in dokumenti, Ljubljana, 1988, str. 125, 139.

Pri nezakonitem posegu v zasebnost najpogosteje nastane nepremoženjska škoda, ki se zlasti kaže v določenem psihičnem nelagodju posameznika. Otrok je lahko prizadet s strani več dejavnikov, najpogostejša med njimi pa sta s strani staršev in šole. V Obligacijskem zakoniku⁵⁴ (v nadaljevanju OZ) so v poglavju o povzročitvi škode predvideni različni ukrepi za prenehanje ravnanja. Posameznik lahko na podlagi 134. člena OZ od sodišča ali drugega pristojnega organa zahteva, da odredi prenehanje dejanja, s katerim se krši nedotakljivost človekove osebnosti, osebne in družinskega življenja ali kakšna druga osebna pravica, da prepreči tako dejanje ali da odstrani njegove posledice.⁵⁵

Kadar pa škoda zaradi posega v zasebnost že nastane, pa je mogoč odškodninski zahtevek za povzročeno premoženjsko in nepremoženjsko škodo. Definiciji premoženjske in nepremoženjske škode sta podani v OZ, in sicer 132. člen določa, da je škoda zmanjšanje premoženja (navadna škoda), preprečitev povečanja premoženja (izgubljeni dobiček), pa tudi povzročitev telesnih ali duševnih bolečin ali strahu drugemu ter okrnitev ugleda pravne osebe (nepremoženjska škoda).

Na nepremoženjskem področju se jo skuša praviloma povrniti z umikom izjave, s katero je bila kršitev storjena, opravičilom, objavo sodbe ali objavo popravka, ki je zlasti izjava storilca, da to kar je trdil ali raznašal, ni resnično. Ti ukrepi se v teoriji štejejo tudi kot ukrepi, s katerimi se odstrani s kršitvijo osebnostne pravice nastalo trajno stanje in ki se lahko odredijo že pri objektivnem posegu. Druga oblika povračila nepremoženjske škode je denarna odškodnina, ki jo določa 179. člen OZ. Denarna odškodnina je odvisna od stopnje in trajanja duševnih bolečin in drugih okoliščin posameznega primera. Civilnopravno sodno varstvo upravičenec uveljavlja v pravnem postopku, ki ga določa ZPP.

Primer nedovoljenega posega v otrokovo zasebnost na nepremoženjskopravnem področju je, kadar šola ali njen delavec z določenim ravnanjem ali z opustitvijo prizadene pravice otroka, posledično pa tudi njegovih staršev. Šola v tem primeru odgovarja za škodo po 148. členu OZ, ki določa odškodninsko odgovornost za škodo, ki jo njen organ v zvezi z opravljanjem javne službe povzroči tretji osebi. Na podlagi sodne prakse tudi ni pogoj, da imata delavec in šola sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, ampak je pomembno, da je končni rezultat v interesu delodajalca in ne delavca.⁵⁶

---

⁵⁴ Uradni list RS, št. 97/2007 .

⁵⁵ 1. odstavek 134. člena OZ.

⁵⁶ Novak, Šola in otrokove pravice, 2004, str. 300.

4.3. Kazenskopravno varstvo

Kazenskopravno varstvo pravice do zasebnosti je urejeno v Kazenskem zakoniku (KZ-1-UPB2) in sicer v šestnajstem poglavju, ki nosi naslov kazniva dejanja zoper človekove pravice in temeljne svoboščine, kamor spada tudi pravica do zasebnosti. Velja izpostaviti določena kazniva dejanja, ki pomeni poseg v zasebnost: neupravičeno prisluškovanje in zvočno snemanje (137. člen KZ-1-UPB2), neupravičeno slikovno snemanje (138. člen KZ-1-UPB2), kršitev tajnosti občil (139. člen KZ-1-UPB2), nedovoljena objava zasebnih pisanj (140. člen KZ-1-UPB2) in zloraba osebnih podatkov (143. člen KZ-1-UPB2). Zlasti se mi zdi pomembno kaznivo dejanje neupravičeno slikovno snemanje. Otroci se zaradi svoje nezrelosti in otroške igrivosti ponavadi sploh ne zavedajo, kako nevarno je lahko fotografiranje, pa naj bo še kako nedolžno, so lahko posledice včasih grozljive. V času, v katerem živimo, je polno novih tehnologij in naprav, ki nam omogočajo fotografiranje na vsakem koraku, zato je še toliko bolj pomembna varnost otrok. Danes je na žalost vedno več otroške pornografije, ki se objavlja na spletu in lahko otroke zaznamuje za vse življenje. Za vsa kazniva dejanja, ki so naštetja zgoraj je zagrožena denarna kazen ali kazen zavora do enega leta.

Primer: Po razkritju, da je slovenski pisatelj V. M. menda oprezal za otroki in jih nezakonito fotografiral na šolskem dvorišču, so se začela pojavljati vprašanja, kje so meje fotografiranja v javnosti.⁵⁷ Predvsem, kdaj se s snemanjem ali fotografiranjem prestopi prag zakonitosti.

KZ-1-UPB2 v svojem 138. členu namreč določa, kdor neupravičeno slikovno snema ali naredi slikovni posnetek drugega ali njegovih prostorov brez njegovega soglasja in pri tem občutno poseže v njegovo zasebnost ali kdor tako snemanje neposredno prenaša tretji osebi ali ji tak posnetek prikazuje ali kako drugače omogoči, da se z njim neposredno seznanijo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta. Z normativno ureditvijo je to področje skoraj nemogoče urediti, zato ima glavno besedo pri tem, kdaj pride do posega v zasebnost s fotografiranjem posameznika sodišče, ki na podlagi konkretnih okoliščin in dejstev, podprtih z dokazi, presodi, ali gre za poseg v zasebnost ali ne.

Ker je zgolj z normativno ureditvijo to področje nemogoče urediti, ima na koncu vedno glavno besedo sodišče, ki za vsak primer posebej oceni, ali je bila s fotografiranjem posameznika prekoračena meja zakonitosti.

---

⁵⁷ Felc Mitja: Nezakonito snemanje ali fotografiranje: kdaj se vdre v zasebnost, ugotavlja sodišče, dostopno na: <http://www.delo.si/novice/kronika/nezakonito-snemanje-ali-fotografiranje-kdaj-se-vdre-v-zasebnost-ugotavlja-sodisce.html>, obiskano 20. 09. 2016.

Odvetnik Pavčič je pojasnil, da so bistveni zakonski znaki tega kaznivega dejanja, da storilec slikovno snema posameznika ali njegove prostore brez njegove privolitve ali zakonske podlage in da je s tem občutno prizadeta posameznikova zasebnost.

»Zasebnost in občuten poseg v zasebnost sta pravna standarda, katera je treba zapolniti z vsebino v vsakem konkretnem postopku posebej - odvisno od okoliščin storitve kaznivega dejanja. Osebna podoba posameznika je gotovo eden od pomembnih gradnikov njegove zasebnosti. Seveda mora biti podoba na sliki prepoznavna, da je zasebnost sploh prizadeta. Kazenski zakonik, kot rečeno, za storitev tega kaznivega dejanja zahteva, da gre za občuten poseg v zasebnost. Vsaka fotografija posameznika torej ni občuten poseg v zasebnost.«⁵⁸

Fotografiranje zelo posega v pravico do zasebnosti, sploh kadar se takšni posnetki kasneje pojavijo na spletu in lahko otroka zaznamujejo za celo življenje ali mu na kakšen drug način škodujejo. Zelo občutljivi tukaj so zlasti otroci, ki se med svojo igro v raznih parkih, ali urejenih območjih za igro sploh ne zavedajo, da morebiti kje v ozadju za njimi oprezajo razni ljudje, katerih nameni v skladu z zakoni. Danes je ogromno ljudi, ki oprezajo za otroki, bodisi zaradi otroške pornografije ki je vedno bolj razširjena bodisi zaradi ugrabitve in prodaje otrok, s katero zaslužijo ogromne količine denarja. Zato je tukaj predvsem pomembna tudi vloga staršev, da zavarujejo svoje otroke. Pomembno je, da glede na čas v katerem živimo, kjer so torej del našega vsakdanjega življenja socialna in razna družbena omrežja, predvsem ne objavljajo fotografij svojih otrok na teh omrežjih, saj imajo na tak način ljudje omogočen dostop do fotografij in drugih podatkov otrok.

---

⁵⁸ Pavčič Mitja, : Nezakonito snemanje ali fotografiranje: kdaj se vdre v zasebnost, ugotavlja sodišče, dostopno na: <http://www.delo.si/novice/kronika/nezakonito-snemanje-ali-fotografiranje-kdaj-se-vdre-v-zasebnost-ugotavlja-sodisce.html>, obiskano 20. 09. 2016.

5. SKLEP

Pravica do zasebnosti, ki jo uvrščamo med temeljne človekove in osebnostne pravice pripada vsem ljudem. Nesporno je, da pripada tudi otroku, vendar v skladu z njegovo zrelostjo in seveda starostjo. Zato morajo tudi starši spoštovati otrokovo zasebnost, katere stopnja pa je seveda odvisna od zrelosti otroka. Ni specifične meje, ki bi lahko določila, kdaj je otrok dovolj star in zrel, saj je to predvsem odvisno od drugih okoliščin, zlasti okolja v katerem otrok živi in odrašča. Težko je določiti mejo poseganja v zasebnosti otroka, saj pride do kolizije med pravico staršev v okviru katere izvajajo nadzor nad otrok in otrokovo zasebnostjo, katero so dolžni spoštovati in upoštevati. Menim, da, bolj kot si otroci in starši medsebojno zaupajo, večjo zasebnost občutijo otroci, saj so poseganja staršev v zasebnost otroka bistveno manjša.

Menim, da starši mnogokrat neupravičeno posegajo v otrokovo zasebnost in mu tako ne dopuščajo možnosti, da bi imel določen kotiček v svojem domu, kot je na primer njegova soba samo zase. Prišla sem do spoznanja, da je pravi način, da starši ne posegajo v otrokovo zasebno sfero z izvrševanjem svoje roditeljske pravice obojestransko zaupanje. Torej zaupanje ki ga imata starša do otroka in otrok do staršev je bistvenega pomena in posledično so tudi vdori v otrokovo zasebnost manjši in redkejši. Splošno znano dejstvo je, da želijo starši otroka zaščititi pred zunanjimi vplivi ter mu omogočiti kar se da brezskrbno otroštvo, vendar vseeno morajo paziti, da pri tem ne posežejo preveč po otrokovi zasebnosti, ampak mu omogočijo, da nekatere odločitve, ki se tičejo njega sprejme sam, kot tudi morebitne posledice, ki ga zadenejo na podlagi takšnih odločitev. Vse to pripomore otroku pri gradnji njegove osebnosti in so del življenjskih izkušenj. Starši se sicer trudijo otroku omogočiti vse dobrine in ugodnosti, ki jih morebiti sami zaradi določenih razlogov niso bili deležni, poleg tega pa znajo preseči tudi svoje finančne zmožnosti, da se otroku omogoči kar se da lagodno otroštvo.

Menim, da mobilni telefoni, ki so danes skoraj obvezni dodatek, za otroke še niso nujno potrebni, vendar ga starši kupijo otroku zato, da jim to omogoča lažji nadzor nad otrokom kot na primer s klicanjem otroka na mobilni telefon in preverjanje kje se nahaja, po drugi strani, pa tudi zato, ker ga imajo že skoraj vsi otroci in ga mora imeti tudi njihov otrok. Menim, da je veliko bolje, če je otrok brez mobilnega telefona, saj se na ta način družijo s prijatelji in doživlja stvari, ki jih v primeru, da bi imel mobilni telefon, ne bi doživel. Sama sem odraščala v času, kjer mobilni telefoni niso bili pomembni dodatek in sem večino svojih brezskrbnih otroških

dni preživela na dvorišču pred blokom z druženjem s prijatelji in zganjanju norčij. Zunaj smo se družili do trdne teme, dokler nas starši niso poklicali domov, na način, da so odprli okno in zaklicali naše ime. Na podlagi tega je bil tudi vdor v zasebnost manjši, starši so vedeli kje se nahajamo in nas niso preverjali vsake toliko časa, kot to počno današnji starši. Današnji otroci tega niso deležni ravno zaradi vpliva sodobnih tehnologij kot so mobilni telefoni, prenosni računalniki, tablice,... Otroci zato ostajajo doma, preživijo ure in ure za računalnikom, na telefonu, družijo se le preko socialnih omrežij, kar pa posledično omogoča ostalim bistveno večji vdor v zasebnost. Tega se zavedajo tudi starši, zato otroka večkrat preverjajo, kar na eni strani pomeni vdor v zasebnost otroka, po drugi strani pa izvrševanje roditeljske pravice.

Zagotovo je šola tista ustanova, ki je najpomembnejša pri otrokovem razvoju, zato je tudi šola dolžna skrbeti za otrokove koristi, po drugi strani pa mora paziti, da ne s svojo skrbnostjo ne posega v pravice otroka. Ugotovila sem, da je šola zelo omejena pri posegu v otrokovo zasebnost, saj mora poskrbeti da bodo podatki, ki se nanašajo na ocene posameznega otroka, njegove telesne zmogljivosti, fotografije in ostali rezultati namenjeni le za šolske potrebe in bo tako šola varovala podatke vsakega otroka posebej.

Poleg tega mora učitelj paziti, da pri izrekanju ukrepov, ne bo prišlo do posegov v učenčevo zasebnost. Treba je začeti z milejšimi ukrepi, kot so opozorila, v kolikor prihaja do motenja pouka ali drugih dejavnosti v okviru šole ter učenca pojasniti, zakaj je prišlo do opomina, da bo razumel, da takšna dejanja niso primerna v šoli. Tudi ukrep odvzema mobilnega telefona je primeren, saj ima danes skoraj vsak učenec, če ne že čisto vsi učenci mobilne telefone in motijo pouk ker si medtem ko učitelj razlaga učno snov dopisujejo preko socialnih omrežij, objavljajo fotografije in na tak način motijo pouk. Učitelj pa mora tukaj paziti, da pri odvzemu telefona, učenca opozori, naj ga izključi ali zaklene, saj je učitelju prepovedano brskati po učenčevem telefonu, ker gre v tem primeru za kršitev varstva osebnih podatkov in posledično vdor v zasebnost. Ravno mobilni telefoni so tisti, ki predstavljajo največji problem v šoli, zlasti pri starejših učencih, pri katerih je danes imeti mobilni telefon že tako rekoč pravilo.

Pri medicinskih posegih in pregledih je tudi potrebno varovati zasebnost, zlasti kadar je otrok sposoben razumevanja in odločanja o njegovem zdravstvenem stanju. Pogovor med zdravnikom in otrokom je zaupen, tako da se mora tudi zdravnik držati zdravniške molčečnosti, da ne razkrije podatkov, ki mu jih je zaupal otrok med pogovorom. Z medicinskega vidika in v skladu s pravico do zasebnosti, je pomembno, da je otrok sposoben

dojemati pomen informacij, ki mu jih poda zdravnik, kakor tudi, da se na podlagi lastne presoje sam odloči, za primeren način zdravljenja. Glede starostne meje, ki znaša 15 let, sem sama mnenja, da je ta meja zgolj okvirne narave, saj nekateri otroci bistveno prej začnejo razumeti pomen stvari, zato je tudi prav, da se otrokom omogoči možnost, da se najprej sami pogovorijo z zdravnikom v obliki neformalnega pogovora, nato pa zdravnik na podlagi izpeljanega pogovora, prakse in izkušenj oceni, ali je otrok sposoben razumeti informacije, ki so mu podane in pri načinu zdravljenja upošteva njegove želje. Otroku se velikokrat raje pogovori z neznano osebo – zdravnikom, kot pa s starši, saj se boji da ga starši ne bodo razumeli, ali pa ga je sram in ne želi zaupati svojih težav staršem. Na podlagi tega, če je le možno, se opravi pogovor najprej z otrokom in šele, če zdravnik ugotovi, da otrok ni sposoben sprejemati podanih informacij, se obrne na starše oziroma skrbnike, kateri morajo nato odobriti nadaljnje zdravstvene posege.

Kadar pride do nezakonitega posega v pravico do zasebnosti, je država tista, ki mora zagotoviti sodno varstvo in pravna sredstva. Prišla sem do spoznanja, da je v primeru kršitve pravice pri otroku bolj v ospredju zahteva za takojšnje prenehanje s kršitvijo in ne toliko denarna odškodnina, ki pride predvsem v poštev, kadar so kršene pravice odraslemu človeku. Zahteva za takojšnje prenehanje je zelo pomembna, saj so otroci v stadiju odraščanja in posledice kršitve zasebnosti jih lahko zaznamujejo za vse življenje. Velik problem predstavljajo fotografije, ki jih posnamejo otroci in jih objavijo na socialnih omrežjih, po drugi strani pa tudi starši objavljajo razne fotografije otrok, ki po eni strani lahko pomeni poseg v zasebnost otroka, po drugi strani pa nehote razkrijejo informacije o otroku, kraju prebivanja,... Vse to predstavlja nevarnost za otroka, saj je vedno več otroške pornografije, po drugi strani pa zaradi ugrabitve in prodaje otrok, s katero zaslužijo ogromno denarja. Na podlagi tega je treba dvakrat premisliti, preden se karkoli objavi na socialna omrežja ali nasploh na splet, prvenstveno zaradi otroke pravice do zasebnosti, hkrati pa zaradi njegove osebne varnosti.

6. LITERATURA IN VIRI

6.1. LITERATURA:

- Belopavlovič N. et al., uredila Šelih A., Pravni vidiki otrokovih pravic, ČZ Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1992.
- Brander P. et al., prevod in priredba Begant A. E., Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah, DZS, Ljubljana, 2005.
- Devjak Tatjana, Pravila in vzgojno delovanje šole, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 2008.
- Jambrek P., Perenič A., Uršič M., Varstvo človekovih pravic: razprave, eseji in dokumenti, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1988.
- Finžar Alojzij, Osebnostne pravice, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1985.
- Lampe R., Sistem pravice do zasebnosti, BONEX ZALOŽBA d.o.o., Ljubljana, 2004.
- Makarovič Boštjan, Klemenčič Goran, Klobučar Tomaž, dr. Bogataj Jančič Maja, LL.M., LL.M., Pahor David, Internet in pravo, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 2003.
- Novak B., Šola in otrokove pravice, Cankarjeva založba, Ljubljana, 2004.
- Pavlovič Z., Psihološke pravice otrok – Simbioza in avtonomija- , Gradiva 10. mednarodne poletne šole Sekcije za skupinsko dinamiko Društva psihologov Slovenije, Društvo psihologov Slovenije, Ljubljana, 1990.
- Pantley Elizabeth, ABC odlične vzgoje, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2001.
- Pavlovič Z., Psihološke pravice otroka: otrokove pravice onstran pravnega varstva, DIDAKTA, Radovljica, 1993.
- Rubinstein Gary, Učitelj po naključju Kako obvladati razred, Didakta d. o. o., Radovljica, 2012.
- Šelih Alenka, Otrokove pravice, šolska pravila in nasilje v šoli, Inštitut z kriminologijo pri Pravni fakulteti, Ljubljana, 1996.
- Šturm Lovro, et al, Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za državne in evropske študije, Kranj, 2002.
- Šturm Lovro, et. al, Komentar Ustave Republike Slovenije, Dopolnitev komentarja – A, Fakulteta za državne in evropske študije, Ljubljana, 2011.

- Zupančič K. et al., Reforma družinskega prava: Predlog novih predpisov s komentarjem, Uradni list RS, Ljubljana, 2009.
- Zupančič K. et al., Reforma družinskega prava: Predlog novih predpisov s komentarjem, Uradni list RS, Ljubljana, 2005.
- Zupančič Karel in Novak Barbara, Predpisi o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, s pojasnili, Uradni list RS, Ljubljana, 2008.

6.2. PRAVNI VIRI:

- Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic, Ur. l. RS-MP, št. 26/99.
- Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP), Ur. l. RS-MP, št. 3-20/94 (RS 11/94).
- Kazenski zakonik (KZ-1), Ur. l. RS, št. 55/08, 66/08, 39/09
- Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah, Ur. l. SFRJ št. 15/90, Ur. l. RS-MP, št. 9/92.
- Obligacijski zakonik (OZ), Ur. l. RS, št. 97/07
- Protokol EKČP, Ur. l. RS-MP, št. 7-41/94.
- Splošna deklaracija o človekovih pravicah, 10.12.1948 z resolucijo 217 A(III).
- Ustava Republike Slovenije, Ur. l. RS, št. 331/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 69/04, 69/04, 68/06.
- Zakon o informacijskem pooblaščenču, (ZInfP), Ur. l. RS, št. 113/05.
- Zakon o varstvu osebnih podatkov, (ZVOP-1-UPB1), Ur. l. RS, št. 94/07.
- Zakon o pravnem postopku (ZPP), Ur. l. RS, št. 26/99, 96/02, 2/04, 52/07, 45/08.
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR), Ur. l. SRS, št. 15/76, 30/86, 1/89, 14/89, Ur. l. RS, št. 13/94, 82/94, 29/95, 26/99, 60/99, 70/00, 64/01, 110/02, 42/03, 16/04, 69/04, 101/07, 122/07.

6.3. INTERNETNI VIRI:

- http://www.sodobna-pedagogika.net/images/stories/2003-4-slo/2003_4_slo_03_stefanc_zasebnost_otrok_v_javni.pdf
- <http://www.adamineva.com/zasebnost-znotraj-sten-nasega-doma/>

- <http://mediawatch.mirovni-institut.si/bilten/seznam/22/zasebno/>
- <http://www.24ur.com/novice/svet/zascita-zasebnosti-otrok-princese-caroline.html>
- <http://www.zurnal24.si/cuvajmo-pravice-otrok-clanek-61948>
- <http://druzina.ena.com/Otroci/Vzgoja/Spostujmo-zasebnost-otroka.html>
- <http://www.delo.si/novice/kronika/nezakonito-snemanje-ali-fotografiranje-kdaj-se-vdre-v-zasebnost-ugotavlja-sodisce.html>
- <http://www.varuh-rs.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnosti/novice/detajl/nedopustno-razkrivanje-zasebnosti-otrok/?L=6--&cHash=2aeb55b997ba5fc68592d95105da764b>
- <http://www.varuh-rs.si/medijsko-sredisce/aktualni-primeri/novice/detajl/objava-otrokovega-profila-na-facebooku-1/?L=6--&cHash=c126bf86f9230b07dd75c6049e36d2d4>
- https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/brosure/Brosura_ucitelji_koncna_CMYK.pdf
- <http://www.unicef.si/vsebina/101/Konvencija%20o%20otrokovih%20pravica>
- [http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/pogosta-vprasanja/pogosta-vprasanja/news/cef81add04/?tx_evropafaq_pi1\[q\]=40](http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/pogosta-vprasanja/pogosta-vprasanja/news/cef81add04/?tx_evropafaq_pi1[q]=40)
- <http://www.rogerclarke.com/DV/Intro.html#Priv>
- <https://paulbernal.wordpress.com/2013/01/21/children-have-a-right-to-privacy/>
- https://www.ip-rs.si/vop/mobilni-telefoni-v-solah-2517/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BhighlightWord%5D=otrok
- <http://www.skupaj-mocnej.si/poglavje/clovekove-pravice-in-ozn/>